

Thực trạng nội dung hoạt động giáo dục phòng ngừa bạo lực học đường cho học sinh ở các trường trung học cơ sở huyện Gò Công Tây, tỉnh Tiền Giang

Trần Minh Thiện*

*Học viên cao học Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế

Received: 24/10/2023; Accepted: 27/10/2023; Published: 5/11/2023

Abstract: Currently, the management of educational activities to prevent school violence for students in secondary schools in Go Cong Tay district, Tien Giang province has achieved certain results but is still limited in some areas. side. If we can build a theoretical basis and properly evaluate the current status of managing educational activities to prevent school violence for students in secondary schools in Go Cong Tay district, Tien Giang province, we will be able to propose Feasible and urgent management measures to improve the effectiveness of this work and meet current educational innovation requirements.

Keywords: Prevention education, school violence, middle school students

1. Đặt vấn đề

Tình trạng bạo lực học đường (BLHD) hiện nay có chiều hướng gia tăng và diễn biến hết sức phức tạp. Vấn nạn BLHD đã trở thành tình tức gây nhức nhối của ngành giáo dục và toàn xã hội. BLHD hiện nay đang trở thành điểm nóng đáng được quan tâm của nhiều phụ huynh, thầy cô và nhà trường, là nỗi trăn trở của toàn xã hội. Hiện tượng bạo lực không hẳn là hiện tượng mới, song thời gian gần đây hiện tượng này xảy ra liên tục hơn trong các trường học bộc lộ tính chất nguy hiểm và nghiêm trọng hơn. Điều đáng lo ngại là lý do dẫn đến bạo lực đôi khi rất đơn giản như va chạm trong lúc chơi đùa, trên đường đi học, mâu thuẫn nói xấu nhau trên các diễn đàn, mạng xã hội,... Ở nước ta càng ngày các vụ BLHD càng gia tăng cả về số lượng lẫn tính chất nguy hiểm. Nếu vài năm trước đây chuyện trẻ cầm dao đâm bạn khiến dư luận sững sốt thì bây giờ không phải là hiếm. Đây là hiện tượng đáng báo động. Nó thể hiện sự lỏng lẻo về thiết chế văn hóa, về phương pháp giáo dục trong nhà trường và gia đình, sự lệch chuẩn trong suy nghĩ của trẻ.

Hiện nay công tác quản lý hoạt động giáo dục phòng ngừa BLHD cho học sinh ở các trường trung học cơ sở huyện Gò Công Tây, tỉnh Tiền Giang đã đạt được những kết quả nhất định nhưng vẫn còn hạn chế ở một số khía cạnh. Nếu xây dựng được cơ sở lý luận và đánh giá đúng đắn thực trạng quản lý hoạt động giáo dục phòng ngừa BLHD cho học sinh ở các trường trung học cơ sở huyện Gò Công Tây, tỉnh

Tiền Giang thì sẽ đề xuất được các biện pháp quản lý khả thi, cấp thiết nhằm nâng cao hiệu quả công tác này, đáp ứng được yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm Giáo dục phòng ngừa BLHD

Giáo dục là một cách tiếp thu về kiến thức, các thói quen, phong tục và những kỹ năng của con người đã được lưu truyền thông qua các thế hệ bởi hình thức giảng dạy, nghiên cứu hoặc đào tạo.

Giáo dục có thể do mỗi người tự tìm hiểu và học hỏi cũng có thể do người khác hướng dẫn. Điều này đồng nghĩa với việc những trải nghiệm mà cá nhân con người có được cùng các suy nghĩ, hành động và sự cảm nhận sẽ được coi là giáo dục.

Giáo dục phòng chống BLHD là quá trình giáo dục nhằm nâng cao nhận thức cho mọi người về hậu quả của BLHD, nhằm hạn chế và loại bỏ tệ nạn này ra khỏi đời sống, đây là nhiệm vụ của các cấp các ngành, các địa phương, của toàn xã hội, trong đó nhà trường có vị trí quan trọng hàng đầu, là lực lượng chủ chốt trong việc tuyên truyền, giáo dục HS, hướng dẫn gia đình và tổ chức phối hợp các lực lượng trong xã hội tham gia.

Giáo dục phòng chống BLHD là kịp thời phát hiện những biểu hiện bạo lực trong và ngoài nhà trường, kịp thời dập tắt không cho tệ nạn phát triển lan rộng. Giáo dục phòng chống BLHD là đấu tranh, xử lý nghiêm minh những hành vi bạo lực trong học sinh, góp phần giữ vững an ninh trật tự trong nhà

trường và ngoài xã hội.

Giáo dục phòng chống BLHĐ là việc thực hiện các biện pháp của chủ thể giáo dục nhằm ngăn chặn và đẩy lùi các hành vi bạo lực đối với học sinh, giúp cho học sinh tránh được bạo lực trong và ngoài nhà trường, đảm bảo quyền được sống và học tập trong xã hội và trong nhà trường. Đây là một công việc khó khăn và lâu dài, để học sinh được bảo vệ thì việc phòng chống BLHĐ cần thiết phải có sự điều chỉnh của pháp luật. Các em học sinh cần được bảo vệ về mọi mặt trong hành lang pháp lý. Chính vì vậy, vấn đề phòng ngừa, phòng chống BLHĐ cần phải được luật hóa. (Lê Thị Bùng & Hải Vang, 1997)

Giáo dục phòng ngừa BLHĐ là hoạt động giáo dục để loại bỏ BLHĐ ra ngoài cuộc sống học đường. Đây là trách nhiệm của các cấp, các ban ngành, tổ chức đoàn thể và 18 của cả xã hội; trong đó trường học có vị trí cao nhất, là lực lượng nòng cốt làm nhiệm vụ quản lý, giáo dục học sinh, định hướng xây dựng gia đình và tích cực vận động các lực lượng trong xã hội vào cuộc. “Phòng bệnh hơn chữa bệnh”, đó là lời căn dặn của ông cha về giáo dục phòng ngừa BLHĐ xuất phát từ tính giáo dục ý thức, xây dựng nếp sống lành mạnh trong thế hệ học sinh, định hướng cho mỗi em có những hành động đúng đắn để hướng về tương lai tươi sáng.

Thực trạng nội dung hoạt động giáo dục phòng ngừa BLHĐ cho học sinh trung học cơ sở

Bảng 2.1. Đánh giá của cán bộ quản lý, giáo viên về mức độ tiến hành nội dung giáo dục phòng ngừa BLHĐ cho học sinh THCS

TT	Nội dung	Phần trăm				ĐTB	ĐLC
		1	2	3	4		
1	Thực trạng BLHĐ ở các trường THCS	0	5.9	55.9	38.2	3.32	0.582
2	Nhận diện hành vi BLHĐ (Khái niệm, biểu hiện, nguyên nhân, hậu quả...)	0	7.9	50.7	41.4	3.34	0.619
3	Xử lý các tình huống BLHĐ (nạn nhân, người chứng kiến...)	0	7.2	68.4	24.3	3.17	0.537
4	Giáo dục các kỹ năng sống nhằm ngăn ngừa BLHĐ như kỹ năng giải quyết xung đột, quản lý cảm xúc, giao tiếp phi bạo lực...	0	16.4	69.7	13.8	2.97	0.551
5	Giáo dục giá trị sống nhằm ngăn ngừa BLHĐ như yêu thương, tôn trọng, trách nhiệm, hoà bình, hợp tác...	0	17.8	46.1	36.2	3.18	0.713
6	Giáo dục các vấn đề pháp luật liên quan đến BLHĐ	0	30.3	62.5	7.2	2.77	0.569

Ghi chú: ĐTB: Điểm trung bình (1 ≤ ĐTB ≤ 4), ĐLC: Độ lệch chuẩn; 1: không bao giờ; 2: thỉnh

thoảng; 3: khá thường xuyên; 4: rất thường xuyên

Nhận xét: Qua bảng trên có thể thấy, mức độ thực hiện nội dung giáo dục được các cán bộ quản lý và giáo viên thực hiện khá thường xuyên, điểm trung bình dao động từ 3,16 đến 3,28. Nội dung “Giáo dục các vấn đề pháp luật liên quan đến BLHĐ” được đánh giá là thực hiện thường xuyên nhất với điểm trung bình là 3,28 – xếp hạng 1. Điều này cho thấy mức độ quan tâm và tầm quan trọng mà cán bộ quản lý và giáo viên đặt vào việc giảng dạy về các vấn đề pháp luật liên quan đến BLHĐ. Việc thường xuyên truyền đạt kiến thức về các quy định pháp luật và quyền lợi của học sinh trong các tình huống BLHĐ có thể giúp học sinh hiểu rõ hơn về quyền và trách nhiệm của họ, đồng thời tạo ra môi trường học tập tuân thủ pháp luật và an toàn.

Xếp hạng 2 là nội dung “Xử lý các tình huống BLHĐ (nạn nhân, người chứng kiến...)” với điểm trung bình là 3,25 – rất thường xuyên. Điều này cho thấy rằng cán bộ quản lý và giáo viên chú trọng đến việc xử lý các tình huống liên quan đến BLHĐ. Sự thường xuyên trong việc thực hiện nội dung này có thể đảm bảo rằng học sinh được hỗ trợ và định hướng trong các tình huống khó khăn liên quan đến BLHĐ. Việc này có thể giúp giảm thiểu hậu quả của BLHĐ và tạo môi trường học tập an toàn hơn.

Xếp thứ 3 là nội dung “Giáo dục giá trị sống nhằm ngăn ngừa BLHĐ như yêu thương, tôn trọng, trách nhiệm, hoà bình, hợp tác...” với điểm trung bình 3,24 – thường xuyên. Điều này cho thấy rằng cán bộ quản lý và giáo viên đặt một sự chú ý đáng kể vào việc giáo dục về các giá trị sống nhằm ngăn ngừa BLHĐ. Việc thường xuyên truyền đạt những giá trị như yêu thương, tôn trọng, trách nhiệm, hoà bình, và hợp tác có thể giúp xây dựng một tư duy tích cực và tạo ra môi trường học tập có sự tương tác tích cực giữa các học sinh, giúp học sinh thấu hiểu về ý nghĩa của các giá trị này trong việc ngăn ngừa BLHĐ và xây dựng một cộng đồng học tập an toàn.

Các nội dung được đánh giá là thực hiện thường xuyên. Bên cạnh đó, nội dung “Nhận diện hành vi BLHĐ (Khái niệm, biểu hiện, nguyên nhân, hậu quả...)” được đánh giá là thực hiện ít thường xuyên hơn các nội dung khác, điểm trung bình là 3,18 – xếp hạng 6. Điều này cho thấy rằng, mặc dù việc giáo dục về nhận diện hành vi BLHĐ và khái niệm, biểu hiện, nguyên nhân, và hậu quả của nó là quan trọng, nhưng nó cần được tăng cường và thực hiện thường xuyên hơn. Việc cải thiện mức độ tiến hành trong nội dung này sẽ giúp học sinh nhận diện và hiểu rõ hơn

về BLHĐ, từ đó tạo điều kiện cho họ xử lý và ngăn ngừa BLHĐ một cách hiệu quả hơn trong môi trường học tập.

Bảng 2.2.Đánh giá của học sinh về mức độ tiến hành nội dung giáo dục phòng ngừa BLHĐ tại trường học

TT	Nội dung	Phần trăm				ĐTB	ĐLC
		1	2	3	4		
1	Thực trạng BLHĐ ở các trường THCS	0	26.8	30.3	43.0	3.16	0.820
2	Nhận diện hành vi BLHĐ (Khái niệm, biểu hiện, nguyên nhân, hậu quả...)	0	9.0	51.5	39.5	3.30	0.627
3	Xử lý các tình huống BLHĐ (nạn nhân, người chứng kiến...)	0	25.9	55.0	19.1	2.93	0.668
4	Giáo dục các kỹ năng sống nhằm ngăn ngừa BLHĐ như kỹ năng giải quyết xung đột, quản lý cảm xúc, giao tiếp phi bạo lực...	0	25.4	34.0	40.6	3.15	0.799
5	Giáo dục giá trị sống nhằm ngăn ngừa BLHĐ như yêu thương, tôn trọng, trách nhiệm, hoà bình, hợp tác...	0	21.7	35.5	42.8	3.21	0.776
6	Giáo dục các vấn đề pháp luật liên quan đến BLHĐ	0	27.6	56.8	15.6	2.88	0.647

Ghi chú: ĐTB: Điểm trung bình (1 ≤ ĐTB ≤ 4), ĐLC: Độ lệch chuẩn; 1: không bao giờ; 2: thỉnh thoảng; 3: khá thường xuyên; 4: rất thường xuyên

Nhận xét: Qua khảo sát đối với học sinh, nội dung về “*Nhận diện hành vi BLHĐ (Khái niệm, biểu hiện, nguyên nhân, hậu quả...)*” được đánh giá là thực hiện thường xuyên nhất so với các nội dung còn lại, đạt điểm trung bình là 3,23 – thường xuyên. Điều này cho thấy rằng trường học đặc biệt quan tâm đến việc tạo ra môi trường học tập an toàn và hiểu biết về BLHĐ cho học sinh.

Xếp thứ 2 là nội dung về “*Giáo dục giá trị sống nhằm ngăn ngừa BLHĐ như yêu thương, tôn trọng, trách nhiệm, hoà bình, hợp tác...)*” và “*Giáo dục các vấn đề pháp luật liên quan đến BLHĐ*” đều đạt điểm trung bình là 3,19 – thường xuyên, cho thấy rằng giáo dục giá trị sống và hiểu biết về các vấn đề pháp luật liên quan đến BLHĐ cũng được sự quan tâm đáng kể từ phía trường học và học sinh. Việc thực hiện thường xuyên và chú trọng đối với các nội dung này có thể thể hiện cam kết của trường học và học sinh trong việc ngăn ngừa và giải quyết vấn đề BLHĐ trong môi trường học tập và xã hội. Điều này là một phần quan trọng trong việc tạo ra môi trường học tập an toàn và đáng tin cậy cho tất cả học sinh.

Bên cạnh các nội dung được nhà trường quan tâm và thực hiện, với nội dung “*Xử lý các tình huống*

BLHĐ (nạn nhân, người chứng kiến...)” được học sinh đánh giá với mức điểm trung bình thấp hơn cả - 3,10. Vì vậy, trong thời gian tới, nhà trường cần có những biện pháp thực hiện nội dung này thường xuyên hơn vì việc xử lý các tình huống BLHĐ sẽ giúp hình thành văn hóa trường học dựa trên giá trị tôn trọng và hỗ trợ cho tất cả học sinh.

Độ lệch chuẩn của các nội dung dao động từ 0,763-0,864 (<1) cho thấy sự tin cậy của đối tượng khảo sát.

3. Kết luận

Học sinh bước đầu đã có một số kiến thức nhất định về vấn đề BLHĐ nhưng chưa đầy đủ và sâu sắc. Đa số học sinh có thái độ đúng đắn về việc không chấp nhận BLHĐ. Tuy nhiên, vẫn còn nhiều em thiếu quan tâm, bàng quan với vấn nạn này. Công tác tổ chức tuyên truyền GĐPN BLHĐ trong nhà trường chưa được thường xuyên, còn đơn điệu và chưa thật hiệu quả. Tình hình trên là do nhiều nguyên nhân nhưng những nguyên nhân cơ bản có thể kể đến là: Nhận thức của cán bộ quản lý, giáo viên, và học sinh về công tác phòng ngừa BLHĐ chưa thật đúng mức. Về công tác tổ chức: Chưa hình thành được bộ máy tổ chức hoạt động. Chương trình, nội dung giáo dục phòng ngừa BLHĐ còn nghèo nàn. Phương pháp, hình thức giáo dục còn đơn điệu và chưa đổi mới. Đặc biệt là chưa có sự phối hợp chặt chẽ, đồng bộ giữa các lực lượng giáo dục trong nhà trường và ngoài nhà trường. Cơ sở vật chất - phương tiện phục vụ cho công tác giáo dục phòng ngừa BLHĐ chưa được đầu tư đầy đủ. Khâu kiểm tra, đánh giá rút kinh nghiệm của Hiệu trưởng chưa được chú trọng.

Tài liệu tham khảo

1. Nghị định số 80/2017/NĐ-CP ngày 17 tháng 7 năm 2017 của Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định về môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh, thân thiện, phòng, chống BLHĐ; Hà Nội.

2. Bộ GD & ĐT, *Chương trình hành động phòng, chống BLHĐ trong các cơ sở giáo dục mầm non, giáo dục phổ thông và giáo dục thường xuyên (gọi chung là cơ sở giáo dục) giai đoạn 2017-2021 ban hành kèm theo Quyết định số 5886/QĐ-BGDĐT ngày 28 tháng 12 năm 2017 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo*; Hà Nội.

3. Tạ Thanh Bự (2021), *Quản lý hoạt động giáo dục phòng ngừa BLHĐ ở trường trung học cơ sở huyện Dầm Dơi, tỉnh Cà Mau*;

4. Trần Thị Minh Đức (2010), *Hành vi gây hấn phân tích từ góc độ Tâm lí học xã hội*, NXB ĐH Quốc Gia Hà Nội; Hà Nội.